

Thị trường xuất khẩu hàng nông sản, thủy sản Việt Nam

Trong thời gian qua, Việt Nam có một số mặt hàng thủy sản đông lạnh xuất khẩu khá ổn định vào thị trường Thụy Điển và khu vực Bắc Âu là: phi lê cá tra, tôm sú, cá điêu hồng và thủy sản nhuyễn thể (crustaceans). Riêng mặt hàng cá tra của Việt Nam thời gian qua đã có vị thế ổn định và chiếm ưu thế tại khu vực thị trường Bắc Âu. Các mặt hàng này chủ yếu vừa phục vụ trực tiếp nhu cầu của người tiêu dùng (bình quân đầu người khu vực Bắc Âu tiêu dùng khá cao, trên 25 kg thủy sản/năm) và công nghiệp chế biến nội địa. Các nước như Thái Lan, Băng-La-đét, Trung Quốc và In-đô-nê-xia hiện đang là các đối thủ cạnh tranh đối với Việt Nam đặc biệt là đối với mặt hàng tôm nước ấm và thủy sản nhuyễn thể đông lạnh. Việt Nam hiện là một trong số 15 quốc gia ngoài khu vực Châu Âu xuất khẩu thủy sản nhiều nhất vào Bắc Âu.

1. Về hàng thủy sản

Các nước thuộc khu vực Bắc Âu đều nằm trong số 15 quốc gia đánh bắt, chế biến và xuất khẩu thủy sản hàng đầu của Châu Âu. Chẳng hạn, Thụy Điển xuất khẩu trên 85% các mặt hàng cá tươi và ướp lạnh, trong đó có 50% cá hồi, 15% cá trích và 5% cá tuyết. Thụy Điển và các nước Bắc Âu đa phần xuất khẩu thủy sản sang các nước khu vực Châu Âu khác và nhập khẩu từ các nước đang phát triển như Trung Quốc, Thái Lan, Việt Nam, Ma Rốc, Thổ Nhĩ Kỳ, In-đô-nê-xia, Phi-lip-pin, Chi Lê, Niu Zi Lân, Cô-lôm-bia,... những mặt hàng thủy sản mà họ chưa có để tiêu dùng nội địa và phục vụ công nghiệp chế biến xuất khẩu (80% nhu cầu nguyên liệu thủy sản thô được nhập khẩu để phục vụ cho công nghiệp chế biến nội địa tại Thụy Điển).

Trong thời gian qua, Việt Nam có một số mặt hàng thủy sản đông lạnh xuất khẩu khá ổn định vào thị trường Thụy Điển và khu vực Bắc Âu là: phi lê cá tra, tôm sú, cá điêu hồng và thủy sản nhuyễn thể (crustaceans). Riêng mặt hàng cá tra của Việt Nam thời gian qua đã có vị thế ổn định và chiếm ưu thế tại khu vực thị trường Bắc Âu. Các mặt hàng này chủ yếu vừa phục vụ trực tiếp nhu cầu của

người tiêu dùng (bình quân đầu người khu vực Bắc Âu tiêu dùng khá cao, trên 25 kg thủy sản/năm) và công nghiệp chế biến nội địa. Các nước như Thái Lan, Băng-La-đét, Trung Quốc và In-đô-nê-xia hiện đang là các đối thủ cạnh tranh đối với Việt Nam đặc biệt là đối với mặt hàng tôm nước ấm và thủy sản nhuyễn thể đông lạnh. Việt Nam hiện là một trong số 15 quốc gia ngoài khu vực Châu Âu xuất khẩu thủy sản nhiều nhất vào Bắc Âu.

Khu vực Bắc Âu là thị trường xuất khẩu và cũng là thị trường nhập khẩu thủy sản, với đặc điểm nhập khẩu để tái xuất khẩu đi các quốc gia khác. Hầu hết các quốc gia xuất khẩu thủy sản trên thế giới, bao gồm ở khu vực Châu Á đều đã có mặt trên khu vực thị trường này với nhiều chủng loại mặt hàng. Một số mặt hàng thủy sản khác của Việt Nam như cá ngừ, cá thịt trắng, cá nước ngọt,... nếu đảm bảo tốt yêu cầu về chất lượng, đóng gói, vệ sinh kiểm dịch và giá cả cạnh tranh thì sẽ có cơ hội tiềm năng xuất khẩu vào Thụy Điển nói riêng và khu vực Bắc Âu nói chung.

2. Về hàng nông sản (cà phê, chè, hạt điều, gạo)

Với đặc điểm là khu vực thị trường hàng ngày tiêu dùng nhiều cà phê, chè và đây cũng là những loại nông sản trong nước không canh tác được, Thụy Điển và các nước Bắc Âu đã nhập khẩu 100% các nguyên liệu thô dưới dạng cà phê xanh/tươi (green coffee), chè nguyên liệu từ các nước Nam Mỹ (Brasil, Colombia, Costa rica, Guatemala, Panama), Srilanca và Kenya về chế biến phục vụ tiêu dùng và xuất khẩu. Bên cạnh đó, bạn cũng nhập khẩu những thành phẩm cà phê, chè đã chế biến từ Brasil, Colombia và Srilanca cho tiêu dùng trong nước.

Theo đánh giá của Liên hiệp các nhà nhập khẩu Thụy Điển (Svensk Handel), cà phê và chè thành phẩm của ta hương vị còn quá đậm đặc, dễ gây mất ngủ nên chưa thật phù hợp với thị hiếu của người tiêu dùng khu vực Bắc Âu.

Về gạo và hạt điều: đây được xem là những nông sản ngoại lai (ethnic food) với nhu cầu tiêu dùng ngày càng tăng. Hạt điều của ta đã được xuất khẩu khá ổn định sang khu vực thị trường Châu Âu nhưng chủ yếu dưới dạng nguyên liệu thô

hoặc qua sơ chế. Riêng mặt hàng gạo, ngoài yếu tố về chất lượng và thị hiếu tiêu dùng, do ta chưa được hưởng ưu đãi thuế quan như các nước đang phát triển khác là Ấn Độ, Pakistan, Thái Lan, Lào và Campuchia nên việc tiếp cận thị trường vẫn còn gặp phải khó khăn, trở ngại, nhất là về yếu tố giá thành.

3. Về rào cản kỹ thuật, thương mại

Về chính sách liên quan, Thụy Điển và các nước khu vực Bắc Âu cũng là thành viên của khối EU; và khối EEA (đối với trường hợp Na Uy và Ai-xơ-len) đã tham gia vào khối thị trường chung EU, nên khu vực thị trường Bắc Âu có cùng chính sách ngoại thương hoặc áp dụng tương tự nhau. Thuế suất nhập khẩu các mặt hàng nông sản, thủy sản khi vào các thị trường này được áp dụng từ 0 - 25%; một số chủng loại áp dụng hạn ngạch thuế quan (TRQ). Trong thời gian qua, một số nước đang phát triển được hưởng quy chế ưu đãi giảm thuế EPA, GSP, hoặc miễn thuế GSP+; các nước chậm phát triển (LDCs) được hưởng quy chế tiếp cận thị trường phi thuế quan và phi hạn ngạch.

Toàn bộ các mặt hàng nông thủy sản nhập khẩu đều chịu sự kiểm soát chặt chẽ theo các quy định của EU và EEA tương tự về ghi nhãn hàng hóa, thông tin dinh dưỡng, kiểm soát an toàn phụ phẩm và thực phẩm.

4. Đề xuất các biện pháp thúc đẩy xuất khẩu

Có thể nói Bắc Âu là khu vực thị trường tiềm năng đối với nông thủy sản Việt Nam khi các sản phẩm của ta được hưởng ưu đãi thương mại trong tiếp cận thị trường và đáp ứng được xu thế tiêu dùng và thị hiếu của thị trường sở tại. Để góp phần thúc đẩy việc quảng bá và xuất khẩu hàng nông sản, thủy sản vào thị trường Thụy Điển nói riêng và khu vực Bắc Âu nói chung, trong thời gian tới ta cũng cần chú trọng hơn nữa tới các biện pháp hỗ trợ về mặt chính sách chung và xúc tiến thương mại, cụ thể:

- Đẩy nhanh việc hoàn thành đàm phán các hiệp định thương mại tự do với khối EU và khối EFTA bao gồm các nước Bắc Âu hiện là thành viên, trong có

quy định dành đối xử ữu đãi hơn đối với các chủng loại mặt hàng nông thủy sản của Việt Nam khi tiếp cận thị trường các nước thuộc 2 khối này;

- Tăng cường thực hiện chương trình quảng bá và xúc tiến thương mại hàng nông thủy sản cho khu vực thị trường Bắc Âu, bao gồm tổ chức các đoàn đi gặp gỡ và trao đổi với các cơ quan và đại diện doanh nghiệp nước sở tại;
- Tổ chức các đoàn doanh nghiệp tham gia hội chợ hàng thực phẩm tại khu vực Bắc Âu như Hội chợ Gastro Nord tại Thụy Điển, Hội chợ Aqua Nor Trade Fair tại Na Uy;
- Tập hợp cung cấp thông tin cho các Thương vụ về giới thiệu tiềm năng sản xuất, xuất khẩu hàng nông thủy sản của Việt Nam, trong đó có danh mục liên hệ cụ thể của các doanh nghiệp và giới thiệu các sản phẩm tương ứng./.

Thương vụ Việt Nam tại Thụy Điển